

Súd: Okresný súd Trnava
Spisová značka: 35P/10/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2121204761
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Krivošík
ECLI: ECLI:SK:OSTT:2021:2121204761.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Trnava v konaní pred sudcom JUDr. Branislavom Krivošíkom vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: E. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom u matky, v konaní zastúpená opatrovníkom S. práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, dieťa matky: G. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. X F. a otca: D. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. H. XX, L., o návrhu otca na zníženie vyživovacej povinnosti, takto

rozhodol:

I. Návrh sa **z a m i e t a**.

II. Žiadny z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Navrhovateľ - otec maloletej sa svojim návrhom podaným na súd dňa 17.08.2021 domáhal zníženia jeho vyživovacej povinnosti na maloletú. Uviedol, že vyživovacia povinnosť bola určená rozsudkom tunajšieho súdu č. k. 39P/23/2019-57, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 16.01.2020. Určená vyživovacia povinnosť neodrážala skutočné finančné možnosti otca, čo viedlo k jeho finančnému kolapsu. Výživné neuhrádzal, matka podala návrh na exekúciu, bol mu odňatý vodičský preukaz, čo zhoršilo jeho zárobkové možnosti. Dostal sa do úpadku, preto podal žiadosť o vyhlásenie osobného bankrotu. Tento stav psychicky nezvládol, musel byť hospitalizovaný na psychiatrickom oddelení FN R. R. od 19.07.2021. Žiada, aby súd znížil vyživovaciu povinnosť určenú súdom na sumu v minimálnom možnom rozsahu do času, kým otec sa finančne aj zdravotne nepozbiera.

2. Matka maloletej s podaným návrhom nesúhlasila, vo vyjadrení k návrhu uviedla, že otec výživné neplatí vo výške určenej súdom, bola preto nútená podať trestné oznámenie pre neplnenie vyživovacej povinnosti, otec sa o maloletú riadne nezaujíma a pravidelne sa s ňou nestretáva. Poukázala na pracovné príležitosti otca a jeho potenciálne zárobkové možnosti, ktoré mu umožnia plniť určenú vyživovaciu povinnosť.

3. Súd na pojednávaniach vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania - navrhovateľa a matky maloletej, vyjadrením procesného opatrovníka, listinnými dôkazmi. Z vykonaných dôkazov súd zistil nasledovný skutkový stav veci.

4. Výživné bolo naposledy určené rozsudkom Okresného súdu Trnava, č. k. 39P/23/2019-57, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 16.01.2020 a ktorým bola schválená rodičovská dohoda, na základe ktorej sa navrhovateľ zaviazal platiť mesačné výživné na maloletú vo výške 210 eur, pričom na pojednávaní, na ktorom bola rodičovská dohoda schválená navrhovateľ uviedol, že s návrhom matky na dohodu súhlasí, od novembra 2019 má živnosť týkajúcu sa stavieb a jeho očakávaný príjem bude 800-1000 eur.

5. Navrhovateľ na pojednávaní uviedol, že bol hospitalizovaný na psychiatrickom oddelení v júli 2021 na tri týždne a v súčasnosti sa lieči ambulantne, nie je uznaný za práceneschopného. Bol zamestnaný v spoločnosti Moderný byt, kde pracoval ako živnostník, do konca roku 2020, bol mu odobratý vodičský preukaz. Následne sa živil len príležitostne, z príjmov vyplácal dlhy. Požiadal o osobný bankrot, zatiaľ nebolo rozhodnuté o schválení. Nemá podané daňové priznanie za rok 2020. V roku 2020 zarábala od 09/2020 do 12/2020 3x po 3.000 eur. Vykonaval stavebnú činnosť - prerábanie bytových jadier. Ukončil prácu z dôvodu problémov s dochádzkou, keďže mu bol odobratý VP. Peňažné prostriedky použil na kúpu pracovných nástrojov a cestovanie. Pracoval do decembra 2020, potom len príležitostne v Lučenci, poberal minimálne odmeny, na konci mesiaca mu zostalo 200 eur, z toho splácal dlhy voči rodine a voči osobám, od ktorých si požičal, konkrétne bratovi, ktorý mu požičal sumu vo výške 2.000 eur, bratrancovi, ktorý mu požičal sumu vo výške 400 eur a dlh voči zdravotnej poisťovni vo výške viac ako 2000 eur. Príležitostné príjmy z príležitostných činností boli vyplácané na ruku. Uviedol, že nemá žiadne mesačné výdavky, býva u matky, ktorej na náklady spojené s domácnosťou neprispieva. Pred hospitalizáciou nepracoval, v súčasnosti pracuje asi tri týždne, prerába kúpeľňu bratrancovi, čím si znižuje svoj záväzok z pôžičky, ktorú mu bratranec poskytol. Nevie sa na prácu sústrediť, má záujem hľadať si prácu v oblasti stavebných činností v oblasti kde žije, nakoľko dochádzka do zamestnania v iných mestách je pre neho sťažená. Uviedol, že nevládni hnuťelný ani nehnuteľný majetok. Spolu s bývalým kolegom si kúpili spoločne pracovné nástroje, tieto si ale ponechal kolega, bez toho aby mu vyplatil protihodnotu jeho vkladu. Uviedol, že jeho zdravotné problémy začali v druhom polroku 2019.

6. Ošetrojúca lekárka navrhovateľa uviedla, že navrhovateľ je v psychiatrickej starostlivosti psychiatrickej ambulancie FN R. R. od júla 2018 a je liečený pre závažnú duševnú poruchu. V období od 19.07.2021 do 06.08.2021 bol hospitalizovaný. Vyžadujú sa jeho pravidelné kontroly a je nastavený na psychofarmakoterapiu.

7. Matka na pojednávaní zopakovala, že s podaným návrhom otca na zníženie vyživovacej povinnosti nesúhlasí. Matka uviedla, že posledné výživné zaplatil v 09/2021 vo výške 200 eur, pričom neuhradený dlh na výživnom do súčasnosti predstavuje sumu 4.660 eur. Exekučné konanie na vymoženie výživného trvá od roku 2015, posledná vymožená platba od exekútora jej bola uhradená v roku 2016, odvtedy jej exekútor žiadnu platbu neposlal. Z potvrdenia zamestnávateľa vyplýva, že priemerný čistý mesačný príjem matky je 992,27 eur.

8. Procesný opatrovník navrhol návrh zamietnuť, keďže zníženie vyživovacej povinnosti otca nie je v záujme maloletej.

9. Maloletá je zverená do osobnej starostlivosti matky. Matka vynakladá pravidelne mesačné výdavky na maloletú vo výške 120 eur strava, 80 eur náklady spojené so školou ako obedy, príspevky, školský klub, školské pomôcky, lieky 20 eur, drogeria 10 eur, oblečenie 50 eur, krúžky 20 eur, pomerné náklady na domácnosť. Maloletá je sledovaná v endokrinologickej ambulancii s hypercholesterolémiou a zvýšenými triglyceridmi, čo si vyžaduje dodržiavanie špecifického stravovacieho režimu a dodržiavanie pohybového režimu so zaradením na športové aktivity.

10. Na základe zisteného skutkového stavu súd dospel k záveru, že návrh navrhovateľ je v celom rozsahu nedôvodný, a preto návrh zamietol z nasledovných dôvodov.

11. Podľa § 78 ods. 1 Zákona o rodine, dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa menia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh. Podľa § 78 ods. 2 Zákona o rodine, pri zmene pomerov sa vždy prihliadne na vývoj životných nákladov. Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a na majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu, rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

12. Priznané výživné možno v zmysle § 78 ods. 1 Zákona o rodine <<https://www.epi.sk/form/goto.ashx?t=27&p=3164602&f=2>> zmeniť v prípade, ak sa menia pomery. Citované ustanovenie vychádza z predpokladu, že výživné sa vždy určuje podľa stavu, ktorý existuje v čase, keď súd rozhoduje o výživnom. Plynutím času však môže nastať zmena pomerov ako na strane detí, a to v dôsledku pribúdajúceho

veku, nárastom ich odôvodnených potrieb, tak aj na strane rodičov, a to zvýšením alebo znížením príjmu, prípadne pribudnutím alebo odbudnutím ďalších vyživovacích povinností.

13. Pri zmene rozhodnutia o výške výživného zmena pomerov môže byť odôvodnená buď subjektívne - okolnosťami na strane povinného, resp. oprávneného, alebo objektívne - vývojom životných nákladov. Na strane povinného môže byť takou zmenou strata zamestnania, dlhodobá práceneschopnosť, vznik novej vyživovacej povinnosti, zhoršenie majetkových pomerov. Na strane oprávneného sú takými okolnosťami napríklad nadobudnutie čiastočnej alebo úplnej schopnosti živiť sa sám, zmena potrieb u školopovinných detí zväčša prechod na iný stupeň školskej dochádzky, zmena majetkových pomerov. Až v prípade, ak má súd preukázané, že sa pomery účastníkov zmenili, môže rozhodnúť o zmene výšky vyživovacej povinnosti. V ust. § 78 ods. 3 Zák. o rodine je zakotvená tzv. valorizačná klauzula, v zmysle ktorej je potrebné zohľadniť aj zmenu výšky životných nákladov napríklad z cien spotrebného koša, miery inflácie, resp. iných ekonomických ukazovateľov. Vývoj životných nákladov je pritom objektívna okolnosť, ktorá by aj sama osebe mohla odôvodniť zmenu výšky výživného. Valorizačná klauzula sa môže uplatniť buď samostatne ako objektívny dôvod na zmenu rozhodnutia alebo spolu s inými dôvodmi. Pre rozhodnutie o zmene výšky výživného sa má jednať o zmenu zásadnú a trvalú, resp. dlhodobú.

14. Pri rozhodovaní o zmene výživného je nevyhnutné previesť porovnanie okolností dôležitých pre určovanie výživného tak v dobe skoršieho, ako i nového rozhodovania, a to na základe spoľahlivých a úplných výsledkov dokazovania. Je pritom potrebné prihliadnuť ku všetkým okolnostiam, ktoré by mohli odôvodniť zmenu výživného, ak sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov v porovnaní s ich pomermi v čase vyhlásenia predchádzajúceho rozsudku. Zmena pomerov pritom môže byť odôvodnená buď subjektívne okolnosťami na strane povinného, resp. oprávneného, alebo objektívne, napríklad vývojom životných nákladov. Konkrétna výška výživného je ovplyvňovaná faktormi jednak na strane výživou oprávneného, jednak na strane povinného. Na strane oprávneného dieťaťa je potrebné skúmať jeho skutočné odôvodnené potreby s ohľadom na zákonnú mieru povinnosti rodiča, ktorá je daná tým, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov. Oprávnené potreby pritom nezahŕňajú iba stravovanie, ale sú dané širšie jednak potrebami bytovými, odevnými, zdravotnými, kultúrnymi a závisia predovšetkým od veku, zdravotného stavu, schopností živiť sa sám, schopností starať sa o seba a podobne. Medzi odôvodnené potreby nepatria len pravidelné mesačné výdavky, ale aj náhodné výdavky, ktoré napríklad súvisia so zdravotným stavom oprávneného ako sú napr. liečebné náklady. Súd na ne musí pri určovaní výživného prihliadnuť. Na strane povinného rodiča je nevyhnutné prihliadnuť na okruh osôb, ktoré sú povinné poskytovať výživné dieťaťu a výšku a spôsob už poskytovaných plnení, kde je potrebné zohľadniť tiež starostlivosť o dieťa a jeho domácnosť. Na strane povinného sa prihliada tiež najmä na jeho schopnosti, teda faktické príjmy, ale i na jeho možnosti, teda na to, čo je objektívne možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosť, zručnosti, pracovné skúsenosti i situáciu na trhu práce. Súd je povinný prihliadať tiež na zárobkové možnosti povinných rodičov podľa príjmov z obdobia pred zmenou zamestnania vtedy, ak sa preukáže, že to bol rodič, ktorý sa vzdal bez vážneho dôvodu výhodnejšieho zamestnania alebo zárobku. V takom prípade je súd povinný skúmať dôvody, ktoré ho viedli k strate na príjmoch alebo majetku.

15. Vyživovacia povinnosť je prvoradá povinnosť každého rodiča a túto si rodič musí plniť aj na úkor svojich osobných potrieb. Pri rozhodovaní o určení výživného a jeho zmene je potrebné prihliadať predovšetkým na odôvodnené potreby a záujmy maloletých detí, zníženie výživného je tak výrazným zásahom do práv dieťaťa a dochádza k nemu len vo výnimočných a odôvodnených prípadoch, kedy povinná osoba nie je schopná doposiaľ určenú vyživovaciu povinnosť plniť z objektívnych dôvodov bez ohrozenia vlastnej sociálnej situácie.

16. Súd mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že pravidelné mesačné výdavky na maloletú sú vo výške minimálne 360 eur. Súd dospel k záveru, že štruktúra výdavkov sa od posledného určenia vyživovacej povinnosti síce nezmenila, náklady na výživu maloletého sú obdobné v porovnaní sú súčasným stavom. Celková mesačná výška nákladov na výživu v sume 360 eur je v celom rozsahu vzhľadom na vek maloletej dôvodná a zodpovedá aj zhoršenému zdravotnému stavu maloletej. Navyše, od poslednej úpravy vyživovacej povinnosti došlo k rastu životných nákladov, čo prirodzene náklady na jej výživu zvyšuje. Súd po preskúmaní všetkých výdavkov dospel k záveru, že prípadné zníženie vyživovacej povinnosti na maloletú by malo za následok zhoršenie životných podmienok a zasiahlo by do práva maloletej na dôstojný život, keďže matka zo svojich príjmov je schopná zabezpečiť pre maloletú

základný a nevyhnutný životný štandard, avšak zabezpečuje osobnú starostlivosť o maloletú v plnom rozsahu, keď otec žiadnym spôsobom sa o jej výchovu nezaujíma a na starostlivosti sa podieľa v minimálnom rozsahu a navyše nepravidelne. Nie je preto v záujme maloletého dieťaťa, aby sa zdroje na jeho životné náklady znižovali, a matka bola nútená kompenzovať prípadný výpadok výživného od otca iným spôsobom, napríklad ďalšou prácou na úkor času venovaného osobnej starostlivosti o maloletú.

17. Otec maloletej uviedol, že na jeho strane nastala podstatná zmena pomerov z dôvodu zhoršenia jeho zdravotného stavu, kedy od polovice roka 2019 sa zhoršil jeho zdravotný stav. Otec nie je uznaný v čase rozhodnutia súdu za dočasne práceneschopného ani za invalidného. Pre súd je pritom rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozhodnutia, pričom súd mal preukázané zo správy ošetrojúceho lekára, že otec je v psychiatrickej starostlivosti od júla 2018 pre závažné duševné ochorenie. Otec neuvádzal pravdivé tvrdenia, keď súdu uviedol, že jeho zdravotné problémy začali v druhom polroku 2019. Pritom otec dňa 13.12.2019 súhlasil s rodičovskou dohodou, pričom v tom čase neuviedol súdu žiadne zdravotné problémy a prejavil ochotu pracovať. Preto, ak v čase schválenia rodičovskej dohody otec bol už v psychiatrickej starostlivosti pre závažné ochorenie, pričom vyhlásil, že je schopný a ochotný pracovať, súd nemá za preukázané to, že by nastala taká zmena pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu predchádzajúceho rozhodnutia súdu o výživnom.

18. Súd je toho názoru, že v možnostiach otca, vzhľadom na jeho predchádzajúce pracovné skúsenosti je tak dosahovať príjem, ktorý mu umožní platiť súdom určenú vyživovaciu povinnosť a nie je preto dôvodné vychádzať z toho, že hoci má otec zdravotné problémy, nastala trvalá a podstatná zmena pomerov na strane otca. Tieto zdravotné problémy mal otec aj v čase rozhodnutia súdu o určení poslednej vyživovacej povinnosti, pričom táto skutočnosť mu nebránila tvrdiť, že je schopný pracovať, čo nakoniec uviedol aj súdu, keď tvrdil, že v období 09/2020 až 12/2020 upracoval a dosahoval príjme v súhrne 9.000 eur.

19. Navyše je potrebné zdôrazniť, že súdom určené výživné otca predstavuje len približne 60% dôvodných a matkou vynakladaných výdavkov na maloletú. Matka vynakladá zo svojich príjmov významnú časť výdavkov na výživu a zároveň zabezpečuje osobnú celodennú starostlivosť o maloletú. Vyživovacia povinnosť oboch rodičov vo forme finančného plnenia je tak v obdobnej výške, napriek tomu otec riadne neplní ani túto časť, teda na vyživovacej povinnosti sa nepodieľa ani peňažným a navyše ani vecným plnením. Zníženie vyživovacej povinnosti na úroveň navrhnutú otcom, by malo za následok to, že matka by prevzala v takmer plnej miere finančnú záťaž so zabezpečením výživného na maloletú a zároveň aj úplnú osobnú starostlivosť. Takýto výrazný nepomer vyživovacej povinnosti rodičov nie je v záujme maloletej a navyše by bol v rozpore so spravodlivým usporiadaním pomerov a s dobrými mravmi.

20. Otec sa s maloletou nestretáva, dlhodobo neuhrádza pravidelné výživné, zročné výživné dosahuje sumu viac ako 4.600 eur (nesporné tvrdenie) a aj v minulosti bola matka nútená vymôcť neuhradené výživné len prostredníctvom podania trestného oznámenia, pričom v tom čase otec pracoval. Je tak zrejmé, že ani v prípade, ak má otec príjmy, svoju vyživovaciu povinnosť riadne nesplní a svojvoľne neuhrádza výživné pravidelne a v určenej výške. Bez vážneho dôvodu sa vzdáva príjmov a netvorí si rezervy na to, aby zabezpečil vyživovaciu povinnosť, plní prednostne iné svoje záväzky (napr. spláca pôžičky) a nehospodárne nakladá s finančnými prostriedkami, keď si zakúpi hodnotné pracovné náradie, toto svojvoľne prenechá spoločníkovi a nežiada od neho finančnú kompenzáciu. Z obsahu spisu vyplýva, že otec si dlhodobo neplnil vyživovaciu povinnosť ani skôr, platby na výživné neuhrádzal, ani v čase kedy mal príjem

21. Na základe všetkých týchto skutočností súd dospel k záveru, že na strane otca nenastala taká podstatná a trvalá zmena pomerov, ktorá by odôvodňovala, aby súd znížil jeho vyživovaciu povinnosť a fakticky touto povinnosťou zaťažil v plnej miere len matku. Súd porovnal pomery na strane otca maloletej s pomermi v čase poslednej úpravy výživného a dospel k záveru, že ani skutočnosť, že otec trpí duševným ochorením, nie je dôvodom na zníženie výživného. Otec má nariadenú ambulantnú starostlivosť a predpísanú medikamentóznou liečbu, čo má otcovi zmierniť a kompenzovať dôsledky poruchy. Pokiaľ otec tvrdil, že nie je schopný pracovať, túto skutočnosť súdu nepreukázal a súd nemal povinnosť suplovať jeho dôkaznú aktivitu, keďže by to nebolo v záujme maloletej. Za danej situácie zníženie výživného by bolo v rozpore so záujmami maloletej, ktorému zákon o rodine poskytuje zvýšenú ochranu, keď vyživovaciu povinnosť rodičov k maloletým deťom zakotvil priamo v § 62 ods. 1 až 5 a § 75 ods. 1 zákona o rodine ako základnú povinnosť rodiča.

22. Súd návrh z uvedených dôvodov nepovažoval za dôvodný a preto návrh zamietol. Určenie výživného v minimálnom rozsahu v zmysle návrhu otca nie je v záujme maloletej, súd zmenu na strane otca vyhodnotil ako zmenu, ktorá nie je spôsobilá odôvodniť zníženie výživného na maloletého.

23. Podľa § 52 CMP, žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak. O náhrade trov konania účastníkov rozhodol súd v zmysle § 52 CMP, keď vo výroku II. rozsudku rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, nakoľko v mimosporových konaniach je v zásade vylúčený nárok na náhradu trov konania, pričom súd nezistil naplnenie žiadnej z výnimiek upravených v ustanovení § 53 a nasl. CMP.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie v lehote do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Trnava (§ 355 ods. 1 CSP, § 59 ods. 1 CMP). Odvolanie matky a procesného opatrovníka by nebolo právne účinné, nakoľko sa podania odvolania vzdali písomne do zápisnice po vyhlásení rozsudku.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach podania, a síce ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis, spisová značka konania (§ 127 ods. 1 CSP) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.